

stanje terpečim iz oči bere, sedaj pa dela in se obnaša kakor pomagavec in slab voditelj natorne moči v družbi z bolehnim, ako bi ne najdel v dogodjajih življenja neskončne nevednosti. Učitelj naj tedaj v tem blagem podvzetji zdravnika po moči podpira; naj učence podučuje o najmenitnijih dogodjajih življenja, vendar prave meje naj ne prestopi. Način podučevanja je pri tem nauku največ katehitični in to v svojih obeh oblikah, od katerih se sitetični večkrat rabi. Vendar se pa tudi pri nekterih učnih razdelkih heuristični način zdatno rabiti more, in konečno naj se o vsem kaj primernega narekova. Mislimo si n. pr. 28. točko. Učenci so nalogo dobro izdelali, rešivne poskušnje i. t. d. na utopljenem povedali, sedaj naj jih pa učitelj napeljuje, da mislijo na najboljše pomočke takih poskušenj. — Iz tega učenci kmali spoznajo, da hitro pomagano je dvakrat pomagano, in da je tedaj take rešivne pomočke vedno pri rokah treba imeti. Potem naj učitelj še narekova, kar se mu najboljše in potrebniši zdi in učence napeljuje, da tudi oni take in enake rešivne pomočke in priprave si oskrbé. V najnižem razredu pa naj bode učitelj s heurističnim učilom previden, ker bi se lahko primerilo, da bi pri tem le naj spretnejši učenci kaj mislili in delali; mali bi pa zavoljo nagleda napredovanja svojih součencev zaostali. Vendar tudi v tem razredu naj katehezija le toliko vlada, kolikor je prav in potrebno.*) *Govekar.*

Pervi splošni zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani.

(Konec.)

Planinšek, abiturient iz goriškega uč. seminišča: „Veliko se je že tukaj govorilo, kako naj se učitelji za svoj važni poklic naobražujejo. Jaz mislim, da je gospodarstvo in kmetijstvo zelo potrebno za ta stan. Naj bi se kakor pri Čehih in Nemcih napravile kmetijske šole, ter naj bi se iz vsacega okraja vsaj eden poklical, ki bi učil kmetijstvo. Take šole bili bi zelo koristne za naše kmetijstvo sploh; ob nedeljah naj bi se v tacih šolah podučevala mladina in odrasčeni. Preparandije naj bi trajale 3 leta, v tretjem letu naj bi se učiteljski pripravniki posebno za ta nauk omikovali. Bilo bi res želeto, da se take šole naredé po Goriškem in pa tudi po drugih naših deželah“. Nadalje povdarja govornik

*) Tu kažem še pomočke, kateri učitelja pri tem nauku dobro služijo, te knjige so:

1. Das Buch von gesunden und kranken Menschen. Von Dr. Carl Ernst Bock.
2. Leitf. zu einem method. Unterrichte in der Menschen- u. Thierkunde v. Gabriel.
3. Burdachs Dr. E. Fr. Anthropologie für das gebildete Publikum. 4. Franque, Bau des menschlichen Körpers. Handbuch für Volksschullehrer. 5. Bock. Dr. C. E. Volksgesundheitslehrer, i. t. d. Ker si pa učitelji zaradi jako slabega materialnega stanja omenjene potrebne in koristne knjige omisliti ne more, naj bi si jih učiteljske okrajne bukvarnice naročile.

potrebo novih preparandij in sicer ene za dolenjo stran v Novem mestu, kakor je bila nekdanj tudi v Idriji preparandija. Konečno pravi, da bi bilo dobro, ako bi se leta 1873., ko bo namreč v Beču velika razstava, pri kateri se bodejo videli tudi kmetijski produkti, nekoliko učiteljev tje poslalo, ki bi potem dobre reči v naših zemljah vpeljali. Se vé, da bi taki le z vladino podporo tje iti mogli; vlada naj bi skerbela za napredek v kmetijstvu v naših krajih, ter naj bi na vsaki način nekoliko učiteljev na deželne stroške v Beč k razstavi poslala. (Živio.)

Janko Tomič, učitelj iz Karlovca, spominja zbor na volitev šolskih inšpektorjev. „V Švajcercski se inšpektoriji“ pravi, „nadučitelji le na dve leti volijo. Slovenski učitelji naj bi svoje inšpektorije in sicer v svojem letnem zboru na eno leto volili; potem naj bi se pa tudi šolske ravnateljje sami volili.“

Lapajne: Hotel sem ravno to reči, kakor g. predgovornik, kar se tiče šolskih nadzornikov. Mi nimamo doslej pravih šolskih nadzornikov, ker večidel niso vzeti izmed boljših učiteljev. Imamo nadzornike šolske iz duhovskega in iz drugih stanov, ki niso vsi sposobni za to službo, ter niso sami dosti ali pa nič skušali na pedagoškem polji, in taki tedaj tudi učitelja ne sodijo prav. Potem pa tudi do tacih mož ni dovolj zupanja, ker so tudi premalo vjudni in premalo sami podučevati znajo. Za okrajne šolske nadzornike naj se volijo samo ljudski učitelji a nikdar ne osebe iz drugih stanov, ki za razsojo učiteljskega delovanja v šoli niso sposobne.

Predsednik: Tukaj imamo najpoprej g. Tomičev predlog gledé polne penzije za 30 let službe in pa gledé knjižnic, v ktere naj bi se slavjanska dela jemala. Prosim, da bi se za ta predloga glasovalo. (Se sprejme). Gospoda Planinška iz Gorice pa prosim, da bi svoj predlog formuliral, da se more o njem glasovati.

Planinšek formulira svoj predlog tako, da bi se kmetijske šole z učiteljskimi izobraževalnicami združile. (Sprejeto.)

Predsednik. Gospod Fabkovič iz Zagreba želi pozdraviti slovenski učiteljski zbor v imenu hrvatskega pedagoškega zbora.

Fabkovič: Štupio sam u zbornicu, kadno se već počelo raditi, te nisam odmah mogao učiniti, što naumih, nu zato to činim sad. Srce nas privuklo ovamo nekolicu Hrvatah, od kojih vjekoji veći lani posjetismo vaš sbor, a sada eto stupamo prviput, odkako Slovenija postoji, medju sakupljene Slovence. Ja u ime pedadogičkoga sbora u Zagrebu pozdravljam vas mila braćo, kao drugove naše, te želim, da ono što mi vućemo i razpredamo, da to i vi činite. U svih vaših načelih neka vas vode pedagoški razlozi. Želim nadalje, da i vi nas drugu godinu posjetite i da se osvjedočite o našem napredku, kao što se evo i mi osvjedočismo, da ste od lani mnogo slobodniji i zreliji, a to nam je jako ugodno. Te

slobode, kakovu mi danas ovdje medju vami vidimo, ni bilo nikada na tlu Slovenije. Pokazali ste, da niste sužnji niti robovi, da pojmite uzvišenu svoju zadaću. Pedagogija je moč, koji ruši okove sužanjstva te uvadja moralnost i nabožnost, zato samo hrabro i uztrpljivo, pedagogijom moramo pobediti i cilj svoj postići. Ja vas dakle opotovano srdačno u ime pedagoškoga zbora pozdravljam. (Živio!)

Stegnar. Dovolite, da še jaz o nekej prav delikatnej stvari nekaj omenim in sicer, kar se zadeva §. 50. naših šolskih postav. Ta postava mi namreč daje povod nasvetovati, da zbor izreče željo, da bi se z obzrom na omenjeni §. enkrat v tej zadevi red naredil. Po nekterih šolah namreč gledé kerščanskega nauka taka različnost vlada, da je ne morem tu razložiti. Slovenski učitelji želimo, da bi se ta različnosti odpravila, in to je podučevanje v kerščanskem nauku. Duhovni se neizrečeno trudijo s tem naukom, po nekterih krajih po 1—3 ure na teden, po nekterih po več vsaki dan, kar pa otroke v drugih šolskih predmetih zeló ovira. Jaz tedaj predlagam, da sl. zbor izreče tukaj željo, da se poroči vis. ministerstvu, da posredavaje s cerkveno oblastjo v pospeh narodnega šolstva vredi po naših šolah kerščanski nauk. (Sprejeto enoglasno.)

Kaliger, učitelj iz tržaške okolice, stopi na govornico in prav navdušeno deklamira neko pesem.

Tomšič bere dva telegrama, ki sta ravnokar dospela temu zboru, in sicer prvi iz Zagreba od slušateljice dunajskega pedagogija gdčne. Marije Jambrišakove in drugi od učiteljev iz Otočca v vojaškej Granici. (Oba sta bila s serčnimi živjoklici sprejeta.)

Predsednik: Zbor učiteljskega društva v Ljubljani ima tudi svoje letno sporočilo, kterega bo g. zapisnikar prebral, da se vvidi stan blagajnice.

Gerkman bere in poročuje o učiteljskem društvu in njegovem denarnem premoženju, ki je bilo natanjko in obširno razloženo.

Predsednik: Po društvenih pravilih imajo se ti računi pregledati in odobriti. Prosim gg. Stegnarja, Borštnika in Uraniča, da bi poročilo, pa tudi stanje naše knjižnice pregledali. Še prosim, da bi volilne listke za odbor učiteljskega društva oddali in se potem skrutinatoraji volili.

Stegnar: Gospodji udje našega zbora dobili so listke z nasvetovanimi imeni, če tedaj komu ta ali uni nasvetovani odbornik ni po volji, naj ga zbríše in drugega napiše.

Za skrutinatorjé nasvetuje gg. Dermela, Podobnika in Knific. Zbor ta nasvet sprejme in volitev poterdí.

Predsednik: Zahvaljujem se najpoprej vsem tistim, ki so iz daljnih krajev prišli v naš zbor in se ga odeleževali; zahvaljujem se nadalje blagorodnemu g. poverjeniku vlade; ga prosim, da bi podpiral naše

pravične želje in bil sploh naš zavetnik v seh šolskih in učiteljskih stvareh; zahvaljujem se namestniku dež. glavarja Dr. Bleiweisu, ki nas je pozdravil v imenu deželnega odbora, zahvaljujem se štovanemu deželnemu odboru, ki nam je dal znatno podporo, pa tudi dovolil dvorano deželnega zbora za naše zborovanje; zahvaljujem se g. mestnemu županu, ki nas je v imenu mesta pozdravil, zahvaljujem se tudi vsem čestitim prebivalcem ljubljanskega mesta, ki so tako prijazno učitelje pod svojo streho jemali. Kratek čas smo si sicer za naše zborovanje odenili, ali porabili smo ga resnobno in storili čvrsto podlago našemu boljšemu šolskemu delovanju. Ostanimo edini v svojem delovanju in edini na poti do prave šolske sverhe — da izobražujemo narod, da izrejamo dobre družine, poštene kristijane in državljjane. Preden gremo vsak sebi, zakličimo v duhu pravega rodoljubja našemu presvitlemu cesarju Francu Jožefu I. trikrat „Slava!“ (Zbor zakliče trikrat „Slava!“)

Predsednik: V tem duhu sklenem prvi občni zbor slovenskih učiteljev.

Z zborom združena bila je tudi raztava učil, ktera so bila v treh šolskih sobah perve mestne šole prav okusno naogled razpoložena. Zraven učil in izdelkov učencev ljubljanskih mestnih šol odlikovala se je kakor druga leta tudi letos posebno idrijska šola s krasnimi novimi učili; tudi šmarska šola (v Šmariji pod Ljubljano) je imela tū mičnih malih izdelkov gospodarskega orodja; ljutomerska šola imela je na ogledu svoje risarije, g. učitelj Kuster iz Kranja poslal je lepi model švajcarske hiše iz raznega gorenskega lesovja. Zraven te mične razstave bila je tudi razložba vsakoverstnih knjig zemljevidov i. t. d., ki so jih razstavili knjigarji Giontini, Lerher, Gerber i dr. Posebno pa so se odlikovale lepe knjižice pisne in risarske iz založbe Ign. Fuksa z Dunaja. Ena soba je bila polna ženskih ročnih del iz vseh najokusnejših verst, ktera so izložili zasebni zavodi gospdč. Renove, Hutove, iz šole malih otrok pri sv. Florijanu i. t. d. Razstavo je prav okusno vredil g. Fel. Stegnar, kteremu sta tudi gg. Podobnik in Čenčič pridno pomagala. Nemški listi so o tej razstavi komaj kaj omenili — zakaj, to vemo, tudi mi ne omenjamo tega dalje. Kdor je videl, se je sam prepričal, da slovensko učiteljsko društvo se je po vsi svoji moči prizadjalo naj si bodē v zboru ali v razstavi storiti kaj za pravi napredek naše ljudske — slovenske šole in z njo za omiko našega naroda, in ta svest nam je dovolj plačila in povratila za grenko natolcovanje in britko očitovanje naših nasprotnikov. Geslo slovenskega učiteljskega društva ostane nepremakljivo in se glasi: vse za domačo ljudsko šolo in z njo za narodno omiko.